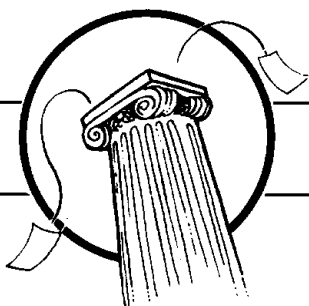

Vad händer på SÖ?

*Från och med 1 juli 1991 upphör SÖ och samma dag startar nya Skolverket, SV. Nämnarens redaktion har bätt enhetschef **Yngve Lindberg**, SÖ att berätta om det som varit och sia om det som kommer.*

Gymnasieskolan har förändrats relativt litet under de 25 år jag varit verksam inom SÖ som gymnasieinspektör, samordnare och slutligen enhetschef. Efter starten 1966 med de teoretiska linjerna och fackskolan kom 1970 års reform. Då inrättades de 2-åriga yrkesinriktade linjerna som i viss mån jämställde yrkesutbildningen med den studieförberedande gymnasieutbildningen men i övrigt har organisationen varit i stort sett oförändrad.

60-talet

Under 60-talet gjordes försök med nya inslag i matematikkurserna under inflytande av den "nya matematiken" som introducerades i USA. Statistik, sannolikhetslära, komplexa tal, differentialekvationer, vektorer i planet och rymden samt utökad funktionslära infördes reguljärt i den nya kursen för NT-linjerna, men gammalt stoff togs inte bort i samma utsträckning som nytt tillfördes. Dessutom skars i timtalet. Kurserna blev därigenom alltför omfattande vilket framför allt drabbade elevernas färdigheter inom grundläggande områden. Detta framgick tydligt av resultatet på det första centrala provet i årskurs 2 våren 1968. Utfallet blev mycket sämre än de provansvariga hade väntat sig och det var naturligt att tanken på en revision av kursplanen kom redan då.

70-talet

Våren 1972 gjordes en uppdelning av kursinnehållet i en vänster- och en höger-spalt med "överkurs" till höger. Detta skedde

inom samtliga avsnitt, men inga områden togs bort ur kursen. Uppgifter från höger-spalten gavs inte på centrala provet och i praktiken försvann motsvarande innehåll ur kursen. Centrala proven är förvisso starka styrmedel!

Även om den ovan nämnda förändringen medförde en lättnad vid planeringen av matematikundervisningen innehöll kursen fortfarande alltför många moment och i slutet av 70-talet genomfördes en kursplanerevision, som innebar att flertalet moment i årskurs 3 blev valbara. Centrala provet flyttades till höstterminen i årskurs 3 varigenom skolorna fick en reell möjlighet att välja bland momenten under resten av läsåret.

80-talet

Under 80-talet har NT-kursen i matematik fungerat väl och resultatet på centrala prov har motsvarat förväntningarna både hos provansvariga och lärarna.

Även SE-kursen har förändrats på samma sätt som NT-kursen, men ändringarna har varit mindre omfattande. Integraller tas inte längre upp i undervisningen medan statistikavsnittet förstärkts. Det senare hänger bl a samman med att de nya tekniska hjälpmedlen gör behandlingen mer realistisk.

Mest bekymmer har det varit med SoEk-kursen, inte så mycket på de 2-åriga sociala- och ekonomiska linjerna som på yrkeslinjerna. Det är speciellt inom industri- och hantverksutbildningar som man varit missnöjd särskilt med tillämpningarna. Man kan sammanfatta problemen.

Kurserna är inte obligatoriska, vilket medför att de som bäst behöver matematiken kan välja bort den. Tillvalgrupperna är ofta mycket heterogena, spridningen är stor både ifråga om intresse och förkunskaper. Det är svårt med samordning av krav på matematikfärdigheter i yrkesämnena och andra behov. I det nya gymnasiet blir situationen emellertid en annan eftersom matematik blir obligatoriskt ämne med minst 100 klocktimmar.

Det nya gymnasiet

Vad innebär det nya gymnasiet som skall införas under första hälften av 90-talet? Det är inte så lätt att bilda sig en uppfattning om vad förslaget till nya timplaner innebär av förändringar för olika ämnen. Man kan beklaga att en saklig diskussion om effekter och möjligheter har förhindrats av en osaklig om timmar i den gamla respektive den nya organisationen.

Vad som säkert gäller är att det kommer att finnas följande kurser i matematik med garanterade minimitimtal (klocktimmar)

- för yrkesinriktade program med 100 h
- för H-grenen och estetiskt program med 140 h
- för SE-grenarna med 180 h
- för N/T-grenarna med 180/240 h

Till detta kommer att skolan lokalt kan lägga till ett obegränsat antal timmar förutsatt att det får plats på schemat och kommunen är villig att ställa resurser till förfogande. I själva verket måste ca 10 % läggas ut i de olika programmen utöver de angivna minimitimtal, men där får matematiken konkurrera med andra ämnen.

Kursinnehåll

Vilket innehåll skall de olika kurserna ha och vilken behörighet till fortsatta studier skall de ge? Matematik blir obligatoriskt ämne i alla program, dvs alla elever i gymnasieskolan skall ha minst 100 timmar matematik. Detta innebär å ena sidan att problemet med heterogena grupper kommer att kvarstå. Å andra sidan kommer

grupperna att vara mer enhetliga när det gäller intresseinriktning. De kommer i huvudsak från samma program i en och samma undervisningsgrupp vilket bör göra det lättare att finna intressanta tillämpningar. Detta kan underlättas ytterligare om kursen ges två olika huvudinriktningar, en mot det tekniskt-industriella en annan mot övriga områden.

Kurserna

Humanistisk gren och estetiskt program har en kurs om 140 timmar, dvs en utökning av föregående kurs med 40 timmar. Dessa kan ägnas åt en förstärkning av främst statistiken. Kursen avses ge behörighet till grundskolläraryrket dock inte med naturvetenskaplig inriktning.

Kursen för SE-grenarna har 180 timmar, dvs samma som den mindre kursen för NT-grenarna. Dessa båda kurser bör dock inte ha samma innehåll med hänsyn till att studietakten är olika. Kurserna bör också ha klart skilda tillämpningar.

Jag är tveksam om SE-kursen respektive den mindre NT-kursen skall ge behörighet till högskolestudier i medicin och andra biologiskt inriktade studier. Att den inte räcker för naturvetenskapliga och tekniska studier är helt klart. Likaså undrar jag om de tekniska högskolorna kommer att acceptera att ens den mest omfattande 240 timmars NT-kursen ger behörighet till civilingenjörstudier.

Blir det bättre?

Förslaget till ett nytt gymnasium innebär stora förändringar. Att man lokalt skall besluta hur ca 20 % av timmarna skall användas ger större valfrihet för eleverna och kanske större engagemang i studierna. Å andra sidan kan skillnaderna mellan bra och mindre bra skolor öka. I "bra" kommuner kan friheten användas för att höja kvaliteten, i andra kommuner för att spara pengar. En sak är klar. Det blir större utrymme för ämnesföreningar och pedagogiska tidskrifter t ex Nämnaren i den decentraliserade skolan.